

Проблеми та шляхи вдосконалення державного фінансово-кредитного стимулювання розвитку малих і середніх підприємств в Україні

Малі та середні підприємства є рушійною силою економічного зростання, але їх успішний розвиток неможливий без державної підтримки, зокрема шляхом фінансово-кредитного стимулювання. Метою статті є вивчення засад державного фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва, окреслення проблем державної підтримки та пошук шляхів їх вирішення. Проаналізовано проблеми та перешкоди розвитку підприємництва, які породжені як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Акцентовано увагу на необхідності державної підтримки розвитку малих і середніх підприємств. Проведено аналіз загального стану державної підтримки та сприяння розвитку підприємництва. Виокремлено позитивні сторони державної підтримки та низку невирішених проблем. Виявлено, що відсутність послідовної науково обґрунтованої державної підтримки малого та середнього підприємництва обумовлена незавершеністю процесу реформування державної системи підтримки, що породило нечіткий розподіл функцій між центральними органами виконавчої влади і державними службами та агенціями. Розглянуто податковий інструментарій та його вплив на стан фінансового забезпечення вітчизняного підприємництва. Характерною особливістю й одночасно проблемою є те, що малі підприємства орієнтовані на поточний прибуток як джерело власних ресурсів, тоді як на нагромадження прибуток не спрямовується. Однак, власні фінансові ресурси мають не всі малі підприємства, про що свідчить питома вага збиткових підприємств. Окреслено напрямки вдосконалення політики державної підтримки та сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Доведено, що враховуючи проблеми у інноваційному розвитку підприємства та обмеженні можливостей бюджетів України, слід до цього процесу залучати регіональні органи влади із регіональною фінансово-кредитною інфраструктурою, банками, кредитними спілками, страховими організаціями.

Ключові слова: малі та середні підприємства, фінансово-кредитного стимулювання, ринкова інфраструктура, державна підтримка, оподаткування.

DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1\(87\)-84-90](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-1(87)-84-90)

Problems and Ways to Improve the State Financial and Credit Stimulation of the Small and Medium-Sized Enterprises Development in Ukraine

Small and medium-sized enterprises are the driving force behind economic growth, but their development is impossible without state support, including through financial and credit stimulation. The purpose of the article is to study the foundations of state financial and credit stimulation of entrepreneurship development, identify problems of state support and ways to solve them. The problems and obstacles to the development of entrepreneurship, generated by both external and internal factors, were analyzed. Attention is focused on the need for state support for the development of small and medium enterprises. The analysis of the general state of state support and the promotion of entrepreneurship was carried out. The positive aspects of state support and a number of unresolved problems were highlighted. It was revealed that the lack of consistent scientifically substantiated state support for small and medium-sized enterprises is a consequence of the incompleteness of the reform of the state support system, in particular the fuzzy distribution of functions between the central executive authorities and state services and agencies. Tax tools and their impact on the state of financial support of Ukrainian entrepreneurship were considered. A characteristic feature and, at the same time, a problem is that small enterprises are oriented to current profit as a source of their own

* Балацька Анастасія Петрівна, аспірант кафедри фінансового менеджменту і страхування Тернопільського національного економічного університету (м. Тернопіль).

resources, while the profit is not directed to investments. However, not all small enterprises have their own financial resources, as evidenced by the proportion of unprofitable enterprises. The directions of improving the policy of state support and promoting the development of small and medium-sized enterprises in Ukraine were identified. It was proved that, taking into account the problems in the innovative development of the enterprise and the limitation of the budgets of Ukraine, regional authorities with regional financial and credit infrastructure, banks, credit unions, and insurance organizations should be involved in this process.

Keywords: *small and medium enterprises, financial and credit stimulation, market infrastructure, state support, taxation.*

Постановка проблеми. Малі та середні підприємства визнані рушійною силою економічного зростання провідних країн світу. Їх успішна діяльність гарантує стабільність розвитку, конкурентоспроможність та ефективність економіки. Проте, підприємництво ефективно функціонує, нарощує свій потенціал в тих країнах, в котрих держава через механізми та важелі фінансового стимулювання допомагає та сприяє його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенню проблем розвитку малих і середніх підприємств присвячено чимало досліджень вітчизняних авторів. Так, вирішенню проблем прямого оподаткування суб'єктів малого підприємництва присвячене дослідження П.М. Боровика, Б.С. Гузара та О.О. Непочатенко [1]. О.В. Вієцька вивчає досвід гармонізації оподаткування прибутку підприємств Європейського Союзу [2]. Оцінку інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств здійснює Л.Ганущак [3]. Розглядаючи проблеми державного фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва, С.В. Льовушкіна акцентує увагу на підвищенні якості економічного росту малого і середнього бізнесу в умовах кризи [5]. Регіональні програми розвитку малого підприємництва як фактор підвищення ефективності їх діяльності досліджує О.Ф. Лимар [6]. Д. Ляпін проводить аналіз державної політики сприяння розвитку малого бізнесу на сучасному етапі розвитку економіки країни [7]. Роль бізнес-клімату для інноваційного розвитку розкриває у своїй публікації Т. Сивоненко [9].

В той же час, недостатньо розкритою залишається систематизація форм і методів державної фінансово-кредитної підтримки розвитку підприємництва в Україні.

Метою статті є вивчення засад державного фінансово-кредитного стимулювання розвитку підприємництва, окреслення проблем державної підтримки та пошук шляхів їх вирішення.

Вклад основного матеріалу. Малі та середні підприємства здатні при максимальній адаптивності до самоорганізації і саморозвитку та необхідній державній політиці забезпечити найбільш швидкий і значний соціально-економічний ефект. Їх діяльність збільшує податкову базу для бюджетів всіх рівнів, забезпечує зайнятість населення та насичення ринку різними товарами, послугами, тим самим підвищуючи суспільний добробут. Для малого та середнього підприємництва (далі – МСП) характерними рисами є: висока залежність від зовнішнього середовища (держави, великих

підприємств, банків); дефіцит фінансових ресурсів, як власних, так і запозичених; високий рівень ризику, який зумовлений особливою чуттєвістю до змін умов господарювання, що в кінцевому випадку призводить до порушень відносно забезпечення стійкого економічного розвитку.

Відтак мале підприємництво потребує підтримки у забезпеченні стійкого розвитку, особливо в період кризи та її негативних наслідків. Важливо зробити малий і середній бізнес стійким та конкурентоздатним у кризові та посткризові періоди свого розвитку. Задля цього такі заходи повинні бути системними, комплексними, довгостроковими, підтримуючи та мотивуючи економічно стійкий розвиток малого підприємництва на новій якісній основі [5, с.336].

Мале підприємництво є важливим ринку-утворюючим чинником економіки. Позаяк стимулює конкуренцію, сприяє послабленню монополізму, впливає на структуру економіки та на якісну характеристику валового внутрішнього продукту, розширяє сферу свободи ринкового вибору, характеризується раціональними формами управління, забезпечує більш швидку реалізацію інновацій.

За результатами дослідження виявлено, що головними проблемами розвитку малого і середнього підприємництва є:

- відчутність чіткої мети державної економічної політики;

- недостатнє забезпечення малого підприємництва фінансовими ресурсами, у зв'язку з обмеженим доступом до традиційних для ринкової економіки джерел фінансових ресурсів – коштів банківської системи та ринку цінних паперів. У економічно розвинених країнах малому підприємству надається фінансова допомога через механізми кредитування та пільги в оподаткуванні, тоді як в Україні державна фінансова допомога надається в рамках державних цільових програм та компенсації відсоткових ставок за рахунок бюджетної системи та державних цільових фондів. Це на сьогодні не стало дієвим інструментом фінансової підтримки підприємництва. Доступ на фінансовий ринок малих та середніх підприємств є досить ускладненим через високі формалізовані вимоги щодо емісії цінних паперів, процедура яких є тривалою та дороговартісною для підприємців і до того ж є значні ризики від їх недооцінки;

- звуження або обмеження зовнішніх джерел фінансування зумовлює підвищення ролі власного капіталу малих і середніх підприємств, тому

виникають проблеми організації їх фінансового менеджменту, де роль держави зводиться до організаційно-інформаційної підтримки малих підприємств у формах тренінгів та освітніх програм;

- антистимулююча роль вітчизняного оподаткування, яка проявляється не тільки в розмірах сплачених податків і зборів, але й у безпрецедентній практиці змін у податкове законодавство, нечітке його формулювання, обтяжливій системі звітності, що негативно впливає на підприємницьку та інноваційно-інвестиційну діяльність;

- нерозвиненість відповідної інфраструктури, і в першу чергу макрофінансових установ, бізнес-центрів, бізнес інкубаторів, громадських об'єднань підприємців;

- відсутність достатнього капіталу для започаткування малого бізнесу, відсутність державної фінансової підтримки на початковій стадії його розвитку;

- орієнтація на експортні ринки в умовах низької платоспроможності населення та згорання внутрішнього ринку. Вийти на міжнародні ринки малому і середньому підприємництву зовсім нелегко, через низьку конкурентну здатність вітчизняної продукції та обмеженість фінансових можливостей;

- ріст дебіторської заборгованості, проблеми розрахунків із контрагентами потребують ефективного вирішення не виключаючи державного та регіонального сприяння в цьому.

Зазначені проблеми та перешкоди у розвитку малого та середнього підприємництва діють як сукупно, так і в кожному конкретному випадку окремо, враховуючи при цьому регіональну підтримку підприємництва в країні. Відомо, що державна і регіональна підтримка та сприяння розвитку повинні мати однакову ціль – допомогти малому та середньому підприємництву функціонувати ефективно.

Отже, проблеми розвитку малого підприємництва породжені як внутрішніми, так і зовнішніми по відношенню до них факторами, тому їх вирішення лежить у двох площинах – державному регулюванні й підтримці та самоорганізації малого й середнього підприємництва, тобто як практикується у провідних країнах світу, забезпечення стимулів до самостійної економічної діяльності громадян. Хоча публічно акцент ставиться на економічній активності, але основною метою є не стільки економічні показники розвитку, як його спроможність використовувати надлишки робочої сили та динамічно реагувати на зовнішні негативні зміни, тобто соціальне значення. Відтак доцільно формувати державну політику регулювання диференційовано і окремо для великого, середнього, й малого бізнесу. Такий підхід дозволить найбільш повно враховувати сильні та слабкі сторони підприємств. Наприклад, для фізичних осіб – підприємців ключовими індикаторами могли б бути наступні: а) не зменшення чисельності робочих місць протягом дій державної політики, та б) позитивна динаміка кількості фізичних осіб-підприємців [7, с. 5].

Державна політика повинна бути спрямованою селективно для середнього та для малого підприємництва, враховуючи при цьому сталий його розвиток. При чому різні види потреб у фінансовому забезпеченні виникають на різних стадіях розвитку малих і середніх підприємств. Тому, це також є важливим сегментом у розробці політики державної підтримки і стимулюванню їх розвитку. До головних стимулів активізації економічної діяльності громадян належать: відносно прості правила і норми ведення підприємницької діяльності, зокрема дозвільні документи обліку та звітності, регламентація контролю чи нагляду, зрозуміла фінансово-кредитна та інформаційно-консультаційна підтримка. Особливо актуальною є фінансова підтримка започаткування підприємницької діяльності. Адаже, зі світової практики (європейська та американська моделі) на першому етапі розвитку – становлення, який характеризується відчутністю матеріальної бази та досвіду діяльності, використовуються такі джерела фінансових ресурсів як власні кошти, грантове фінансування та кошти приватних запозичень. Складність їх залучення у вітчизняних реаліях загострює проблему створення банків розвитку малого підприємництва, які б надавали позики на пільгових умовах і з погашенням пільг із місцевих бюджетів. Це є особливо актуальним в процесі проведення реформ із децентралізації та розвитку місцевих громад. Найбільшою проблемою для підприємництва, особливо на етапах налагодження діяльності та активного розвитку є розвиток інфраструктури його фінансування. Традиційні банківські послуги, дорогі, та й не усім підприємцям доступні, через недостатність власних характеристик. У зв'язку з цим, в Україні виникає потреба у розробці комплексних заходів, серед яких:

- сприяння розвитку фінансового ринку;
- удосконалення структури фінансово-кредитного ринку;

- посилення співпраці із міжнародними організаціями та фондами, що стимулюють розвиток підприємств;

- збільшення бюджетних коштів для компенсації відсоткових ставок.

Саме такий підхід передбачає протекціоністський напрям державної підтримки, основними принципами якого є збереження конкурентних умов у підприємницькому секторі, забезпечення рівних умов доступу до джерел фінансової підтримки та надання допомоги та сприяння опосередкованими методами.

В Україні при діючій системі державної підтримки та сприяння фінансовому забезпеченню розвитку підприємництва не вдалося досягти вагомих позитивних наслідків, як щодо відчутного якісного та кількісного зростання, ефективної діяльності малих та середніх підприємств, так і стосовно покращення умов їх становлення, як важливої соціально-економічної одиниці. Державна політика у сфері фінансового забезпечення носить переважно декларативний характер, а не комплекс дієвих та ефективних методів фінансової підтримки та

сприяння. Серед основних нормативно-правових та адміністративних чинників, варто зазначити недосконалість законодавчої бази з огляду на сучасні соціально-економічні умови, обтяжливність контролю за діяльністю підприємств з боку державних органів влади, відсутність дієвих інструментів щодо недобросовісної конкуренції особливо з боку великих підприємств, високий рівень корумпованості та тінзації економіки. Щодо рівня корупції, який складає 30 % за даними 2019 року, то Україна посідає 126 місце за рейтингом Transparency International 2019 [10]. Серед інших факторів слід зазначити недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва, обмежений характер інформаційного та консультативного забезпечення, громіздку систему бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Для усунення зазначених проблем урядом вжиті вагомі дії, зокрема:

- упорядковано процедури проведення перевірок суб'єктів підприємництва, що здійснюються контроль;

- зроблено перші кроки щодо захисту вітчизняних підприємств від протиправних захоплень;

- спрощено процедури одержання дозвільних документів;

- здійснено підготовчі процедури законодавства у сфері дерегуляції підприємницької діяльності;

- впроваджено єдиний спрощений порядок державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців;

- створено єдиний державний реєстр юридичних і фізичних осіб-підприємців;

- запроваджено електронний реєстр суб'єктів підприємництва.

Відсутність послідовної продуманої державної підтримки малого та середнього підприємництва обумовлена незавершеністю процесу реформування державної системи підтримки через не розподілення функції між центральними органами виконавчої влади і державними службами та агенціями. На думку багатьох експертів в Україні необхідно створити спеціальну державну агенцію відповідальну за

політику у сфері підтримки та сприяння розвитку підприємництва. Прийнятною є модель, коли таку політику визначатиме Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, а реалізацією політики опікуватиметься окремий орган, який матиме необхідну регіональну мережу, адже підтримка та сприяння розвитку підприємництва обумовлена не тільки послідовною, наскрізною, регуляторною діяльністю, але і повинна передбачати розвиток інституційної підтримки малого та середнього підприємництва, й відповідно, активізацію діалогу між державною на підприємством.

Суттєвими стримуючими факторами у розвитку малого підприємництва мають бути правові гарантії їх діяльності, котрі полягають не лише у прийнятті законів та підзаконних актів, але й у впевненості у забезпеченні своїх прав у судових процесах і відповідно із тими органами влади з якими конкретно має справи підприємство. Відтак важливим сегментом розвитку підприємництва є відносини з місцевими органами влади, їх зацікавленість у діяльності малих та середніх підприємств. Адже, від них залежить започаткування справи (ліцензії, дозволи, оренда приміщень, комунальні платежі та збори) та успішне функціонування малих і середніх підприємств у своїх громадах.

Незважаючи на перераховані перешкоди та труднощі щодо функціонування малого підприємництва в Україні з'являються нові підприємства, що констатує той факт, що існує особливий економічний потенціал гнучких для ринку малих і середніх підприємств – з одного боку, та підприємницька енергія, мотивація – з іншого.

Характерною особливістю й одночасно проблемою є те, що малі підприємства орієнтовані на поточний прибуток як джерело власних ресурсів, тоді як на нагородження прибуток не спрямовується. Однак власні фінансові ресурси мають не всі малі підприємства, про що свідчить питома вага збиткових підприємств у їх загальній масі та суми збитків (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка фінансових результатів малих та середніх підприємств, млн. грн.

	Фінансовий результат всього (сальдо)	Малі підприємства, які одержали збитки			Середні підприємства, які одержали збитки		
		Фінансовий результат (сальдо)	Збиткові підприємства		Фінансовий результат (сальдо)	Збиткові підприємства	
			Сума збитків	Питома вага		Сума збитків	Питома вага
2010	54405	-15647	-43417	41,4	41581,7	-46010	36,6
2011	118605,8	-5057,3	-42032	35,0	31090,8	-56436	33,7
2012	75670	-9254,0	-49048	35,6	47742,0	-63571,2	33,8
2013	11335	-25057	-64698	34	8390,1	-73108,7	35,0
2014	-564376	-175262	-224418	33,5	-199180,3	-302608	37,4
2015	-348471	-111906	-207389	26,1	-91161,8	-277943	28,9
2016	6988,7	-24151	-131464	26,7	32816,5	-144217	23,9
2017	236952	-10724	-128171	27,3	90770,6	-118072	23,4
2018	147165	46871	-92592	25,9	251813	-104658	21,8

Джерело: складено автором за даними [8].

Як свідчать наведені в таблиці дані, більшості малих підприємств необхідно приділити особливу увагу формуванню прибутку. Більше того, малі підприємства повинні враховувати дві взаємовиключні обставини: підтримання поточної платоспроможності та отримання додаткового прибутку від інвестування вільних грошових коштів. На практиці наявність грошових коштів, внаслідок перевищення надходжень над величиною здійснення затрат, часто пов'язують із прибутковістю власної діяльності. Отже, такий зв'язок не завжди є беззаперечним. Підприємство може бути прибутковим за даними бухгалтерського обліку і одночасно зазнавати труднощів в оборотних коштах, які в кінцевому випадку можуть впливати не тільки на розрахунки з контрагентами, але і призвести до банкрутства. Тому управління грошовими коштами – зокрема і оборотними коштами – є важливою складовою у діяльності підприємства. Визначення необхідного рівня оборотних коштів та короткострокової кредиторської заборгованості, від яких залежить стан поточних активів підприємства, уособлює в собі прийняття рішень про ліквідність його активів та черговості виплат боргів. Всі зазначені проблеми фінансового менеджменту повинні враховувати у своїй діяльності підприємств і роль державної підтримки полягає у інформаційно-аналітичній підтримці та сприянні; тобто у фінансуванні короткострокових якісних фахових курсів для працюючих підприємців. Світовий досвід та сучасний стан ефективного функціонування підприємств малого бізнесу в Україні свідчить, що використовуючи лише самофінансування неможливо досягти високих темпів розвитку. Більше того, значений вплив на стан фінансового забезпечення має податковий інструментарій, який, як засвідчують закордонні практики, використовується для активізації економічного зростання. Такими стимулюючими інструментами є податкові пільги, податкові канікули, зменшення кількості податків та податкових платежів, зниження податкових ставок.

Численні реформи у сфері вітчизняного оподаткування не сприяли вирішенню ключових проблем в економіці – залишається і надалі обтяжливе податкове навантаження, великі масштаби тіньової економіки, залишаються корупційні схеми, обтяжливості податкових процедур при справлянні податків, ухилення від сплати податків, нестабільність податкового законодавства. Все це позначається на конкурентному середовищі в країні, знижує стимули до підприємницької активності, негативно впливає на дохідності частки бюджетів. Так, у наслідок реформи 2015 року кількість податків зменшилось удвічі, але реального їх скорочення не відбулося, адже деякі податки не скасовані повністю, але лише трансформовано або включено до складу інших податків: наприклад, податок на майно об'єднує три обов'язкові платежі – податок на землю, транспортний податок та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Аналогічну дію має подвоєння мінімальної зарплати, запровадженої

урядом А.П. Яценюком, хоча це рішення і дозволило скоротити дефіцит бюджету пенсійного фонду країни. Саме скорочення дефіциту сталося не за рахунок великих підприємств у яких частка працівників і з зарплатою до 3200 грн. є мізерною, а тому цей податковий тягар лягає на мале та середнє підприємство. Не дивно, що для значної частки малого підприємництва новий рівень мінімальної зарплати створив нову проблему – закривати бізнес через нерентабельну діяльність, чи знову заходити в тіньовий сектор економіки. Адже, поряд із запровадженням збільшеної мінімальної зарплати, уряд запровадив і великі штрафи за ухилення від перевірок державних інспекторів по праці або штрафи за оформлення працівника на неповний робочий день, тощо. Подібні штрафи були запроваджені у середині 90-х років, але щоби вийти з такої ситуації держава запровадила спрощену систему оподаткування, звільнила підприємства від пресу штрафних санкцій. Це і призвело до розвитку підприємництва, зменшення безробіття та наповнення бюджету. Що ж до податку на прибуток, то для активізації інвестиційної діяльності необхідно впровадити стимулюючу модель оподаткування. У розвинених європейських країнах ставки податку на прибуток є досить високими – 23-25 %, однак вони застосовуються до тієї частки прибутку, яку акціонери бажають вилучити у формі дивідендів, а для тієї частини прибутку, що підприємство планує інвестувати діють спрощені режими оподаткування у формі зниження податкових ставок або звільнення частини прибутку від оподаткування, яку підприємство реінвестує у модернізацію. Безперечно, що позитивними факторами, які позитивно вплинули на підприємницьку активність є скорочення податкових платежів та скорочення ставки податку на прибуток, але підприємці витрачають 150 годин на рік на подання звітності, в тому числі 100 годин на подання звітності з податку на прибуток. Для порівняння, країни ЄС визначають майже у 2, а той у 3 рази менше на подання звітності з податку на прибуток [2, с. 85]. Відтак поряд із зниженням ставок податків, обов'язковою умовою ефективної реалізації податкової реформи мають стати не менш важливі заходи фіскального регулювання, забезпечуючи стабільність податкового законодавства, спрощення процедури адміністрування, створення системи податкового контролю для забезпечення від податкового правопорушення, але яка не буде обтяжувати законослухняних платників. Безперечно зменшення ставок податків, спрощення процедур їх адміністрування є позитивними факторами і стимулами підприємницької діяльності, проте не мало важливими є передумови самосвідомості та підвищення соціальної відповідальності всіх учасників ринку.

Як засвідчує досвід провідних, економічно-розвинутих країн, підтримка та стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва здійснюється на основі фінансової та інфраструктурної допомоги сектору малих та

середніх підприємств. У країнах ЄС досить широко використовують інтелектуальний потенціал шляхом розвитку венчурного бізнесу, інноваційного підприємництва, розвинена система навчання підприємств та інформаційна підтримка, замінюють нераціональний імпорт випуском експортно орієнтованої продукції власними підприємствами, широко представлені бізнес-інкубатори, вільні економічні зони, в яких підприємці отримують істотні пільги та підтримку при веденні підприємницької діяльності.

Важливою складовою у фінансовому забезпеченні розвитку підприємництва в Україні повинні стати консалтингові послуги відповідних фірм. Адже, консалтингові фірми займають на рингу свою «нішу», гармонізуючи протилежні інтереси діючих на ринку структур, надаючи при цьому управлінські, фінансові та юридичні консультації [4].

Найефективнішим видом підтримки з питань фінансового забезпечення на сьогодні є аудиторські послуги підприємницьким структурам, адже їм не вистачає відповідної інформації, щодо фінансово – економічного стану підприємства, недопущення помилок бухгалтерів, які б мали пагубні наслідки. Важливим видом державної підтримки малого підприємства є послуги державних навчальних закладів. Для створення необхідних для підприємства соціально-економічних умов потрібні концепція, програми та система підготовки та підвищення кваліфікації, перш за все, підприємців та менеджерів, а також фахівців і працівників підприємницьких структур. Це вимагає відповідної спрямованості навчальних процесів у закладах вищої школи, школах бізнесу, бізнес – інкубаторах, на курсах.

Потребує державного та регіонального сприяння розвиток інноваційної діяльності малих та середніх підприємств. Інноваційний процес охоплює багатьох учасників ринку і має свою інфраструктуру, яка забезпечує організаційну, правову та економічну підтримку розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Складовими інноваційної інфраструктури є фінансово-кредитні установи, технополіси і технопарки, інноваційні центри та інкубатори та інші [3]. Значною проблемою реалізації інноваційної моделі розвитку країни є розвиток інноваційних процесів між стадіями наукових досліджень та впровадженнь інновацій у виробництво. Більшість елементів інноваційної інфраструктури існували ще у радянський час, наприклад, наукові центри, лабораторії, науково-дослідні сектори у ВНЗ, інститути підвищення кваліфікації. Але за період незалежності України багато з них або було зруйновано, або зупинили свою діяльність. Тому враховуючи проблеми у інноваційному розвитку підприємства та обмеженні можливостей бюджетів України слід до цього процесу залучати регіональні органи влади із регіональною фінансово-кредитною інфраструктурою, банками, кредитними спілками, страховими організаціями.

Висновки. Державна політика щодо підтримки та сприяння розвитку малого та середнього

підприємництва носить безсистемний та декларативний характер. Серед адміністративних та нормативно-правових чинників слід виділити: недосконалість законодавчої бази, слабку координацію загальнодержавної та регіональних політик стимулювання розвитку підприємництва, відсутність дієвих інструментів такої підтримки та сприяння. Політика підтримки, сприяння та стимулювання розвитку малих та середніх підприємств повинна базуватися на відносно простих та зрозумілих правилах і нормах ведення підприємницької діяльності, зрозумілій фінансово-кредитній та інфраструктурній її підтримці. Тому, державна та регіональна підтримка та сприяння підприємницькій діяльності повинні мати: з одного боку – однакову ціль, яка основана на конкретних напрямках та інструментах допомоги, а з іншого – передбачати координацію зусиль та напрямків стимулювання розвитку підприємницьких структур між загальнодержавними та регіональними органами влади.

4 Список використаних джерел

1. Боровик П. М., Гузар Б. С., Непочатенко О. О. Пряме оподаткування суб'єктів малого підприємництва. *Облік і фінанси*. 2013. № 3(61). С. 81-87.
2. Вієцька О. В. Гармонізація оподаткування прибутку підприємств в ЄС: досвід для України. *Економіка промисловості*. 2015. № 4(72). С. 69-92.
3. Ганущак Л. М. Оцінка інноваційного потенціалу та ефективність його реалізації на підприємствах. *Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання: колективна монографія / За ред. М. М. Єрмошенка*. К.: НАУ, 2008. С. 162-165.
4. Лазур П. Ю., Карбовник С. М. Малий і середній бізнес у зовнішній торгівлі України / За ред. С. К. Реверчука. Львів. 2002. 293 с.
5. Левушкина С. В. Трансформація и возможность повышения качества экономического роста малого и среднего бизнеса в кризисных условиях. *Молодой ученый*. 2013. № 10. С. 333-337.
6. Лимар О. Ф. Регіональні програми розвитку малого підприємництва як фактор підвищення ефективності їх діяльності. *Облік і фінанси*. 2014. № 2(64). С. 160-166.
7. Ляпін Д. Аналітичні матеріали щодо державної політики сприяння розвитку малого бізнесу. *Матеріали круглого столу «Державна політика щодо малого бізнесу України 2018: виклики та очікування*. Київ. 01.02.2018.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Сивоненко Т. Бізнес-клімат як передумова інноваційного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2012. № 6. С. 26-34.
10. Transparency International. Corruption Perceptions Index 2019. URL: <https://www.transparency.org/cpi2019?news/feature/cpi-2019>

4 References

1. Borovyk, P. M., Huzar, B. S., Nepochatenko, O. O. (2013). Priame opodatkuvannia subiektiv maloho pidpriemnytstva [Direct Taxation of Small Business Entities]. *Oblik i finansy*, 3(61), 81-87.
2. Viietska, O. V. (2015). Harmonizatsiia opodatkuvannia prybutku pidpriemstv v YeS: dosvid dlia Ukrainy [Harmonization of corporate income taxation in the EU: experience for Ukraine]. *Ekonomika promyslovosti*, 4(72), 69-92.
3. Hanushchak, L. M. (2008). Otsinka innovatsiinoho potentsialu ta efektyvnist yoho realizatsii na pidpriemstvakh [Assessment of innovation potential and effectiveness of its implementation in enterprises] (pp. 162-165). In *Suchasni problemy rozvytku natsionalnoi ekonomiky i shliakhy yikh rozviazannia* (ed. by M. M. Yermoshenko). Kyiv: NAU.
4. Lazur, P. Yu., Karbovnyk, S. M. (2002). Malyi i serednii biznes u zovnishnii torhivli Ukrainy [Small and medium business in foreign trade of Ukraine] (ed. by S. K. Reverchuk). Lviv.
5. Levushkina, S. V. (2013). Transformatsiya i vozmozhnost povysheniya kachestva ekonomicheskoho rosta maloho i sredneho biznesa v krizisnykh uslovyakh [Transformation and the possibility of improving the quality of economic growth of small and medium-sized businesses in crisis conditions]. *Molodoi uchenyi*, (10), 333-337.
6. Lyamar, O. F. (2014). Rehionalni prohramy rozvytku maloho pidpriemnytstva yak faktor pidvyshchennia efektyvnosti yikh diialnosti [Regional Programmes for Small Business Development as Factor of Increasing Their Activity Efficiency]. *Oblik i finansy*, 2(64), 160-166.
7. Liapin, D. (01.02.2018). Analitychni materialy shchodo derzhavnoi polityky spriannia rozvytku maloho biznesu [Analytical materials on state policy for promoting small business development]. *Materialy kruhloho stolu «Derzhavna polityka shchodo maloho biznesu Ukrainy 2018: vyklyky ta ochikuvannia*. Kyiv.
8. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Syvonenko, T. (2012). Biznes-klimat yak peredumova innovatsiinoho rozvytku krainy [Business climate as a prerequisite for innovative development of the country]. *Visnyk KNTEU*, (6), 26-34.
10. Transparency International. (2019). Corruption Perceptions Index 2019. Retrieved from <https://www.transparency.org/cpi2019?/news/feature/cpi-2019>